

# VALPGUIDE

## ROSSMIX. SE

Mindre uppfödning av golden retriever, labrador retriever & mops



Denna valpguide är framtagen som hjälp till våra valpköpare. Mer finns att läsa på våra hemsidor:

[www.GOLDNEWS.se](http://www.GOLDNEWS.se)  
[www.VALPTIPS.se](http://www.VALPTIPS.se)

© rossmix 2013

## CHECKLISTA

Checklistan är till för både uppfödare och valpköpare:

- veterinärbesiktning (ej äldre än 7 dagar)
- vaccination (DHPPi)
- avmaskning (preparat, tidpunkter)
- ID-märkning med mikrochip
- SKKs köpeavtal
- AGRIA försäkring
- foder - mattider
- föräldradjurr & syskon till föräldarna (sundhet, meriter)
- klocklippning
- sovtider för valpen
- lek & bus



## TRYGG VALP, SÄKER HUND, BLIR TREVLIKT SÄLLSKAP

En trygg och säker valp, blir så småningom ett trevligt sällskap. Och för att bli trygg och säker på sig själv, behöver man ett bra föräldraskap/ledarskap. Efter att ha haft flera olika valpar, lär man sig hur man ska hantera sin valp. Om man inte vet hur man gör, är det inget som bara kommer av sig själv.

Man måste träna sig själv, och träna tillsammans med sin hund. Att lära sig se på sin hund hur den reagerar inför olika miljöer, personer och annat runt omkring den, är viktigt. Alla valpar är olika, viss är enkla att leda/styra, medan andra kräver mer av dig.

### ENKLAST ÄR EN VÄLUPPFOSTRAD HUND

Det händer att man vill ta med sig sin hund hem till någon annan, att ta med den på utefik på sommaren eller annat, då gäller det att ha koll på hunden så att den kan lägga sig ner och koppla av en stund, medans ingenting händer. En hund som stökar runt vitt som tätt, blir ingen glad av.

### UTSÄTT VALPEN FÖR VERKLIGHETEN

Det är bra att börja så tidigt som möjligt när du fått hem din valp. Det är inget att vänta på, det är mycket enklare att träna en liten valp, som har din fulla tillit, än en valp på 6-8 månader som inte vet vilka regler som gäller eller hur det riktiga livet fungerar. Bor man på landet, måste man åka till en större ort, så att valpen får uppleva annat än den invanda hemmiljön, utsätta den för andra ljud, och annat runt omkring den.

Otydliga ledare, ger otrygga hundar. Otrygga hundar behöver hävda sig mot både andra hundar och ibland även mot människor.

Man ska med små medel kunna styra sin valp, gap och skrik vill ingen lyssna på. Det går, om man lär valpen från början vad som gäller, att den ska lyssna och följa dig och låta dig styra vad som

händer och sker. En bra initiativtagare, blir en bra ledare.

### TRE SAKER SOM ÄR VIKTIGA, MEN ABSOLUT I DENNA ORDNING

- Motion (rastning för mindre valpar),
- träning,
- och sist av allt, gull.

Det är svårt att träna en hund som inte fått motion, rastat sig eller inte fått röra på sig ordentligt innan ett träningspass. Träning är nödvändig för att man ska kunna ha sin golden ute bland folk och andra hundar.

Träning behöver inte betyda strikt lydsträning, utan den ska lära sig vanligt hyfs och vardagslydnad. Och gullandet kommer sist. Dessutom ska valpen först ha gjort sig förtjänt av gull.

### FORMA VALPEN TILL EN TRYGG HUND

Man blir inte en bra ledare genom att kela och gosa för mycket med sin hund. Att ligga på golvet och kela med sin valp kan vara helt fel. Res dig upp från valpens nivå, den ska se upp (uppåt) till dig. Du ska vara en rakryggad, rättvis och trygg ledare. Valpen ska kunna lita på dig i alla situationer och känna sig trygg med dig.

Första träningen är namnträning, du kommer ingenstans med en valp som inte vet vad den heter.

Har man flera valpar på samma gång, måste man umgås med en valp i taget minst en stund varje dag. Man måste ägna sig åt bara en valp i taget, och göra något tillsammans med valpen.

Om man har två valpar, är det också viktigt att den ena valpen får titta på när man gör något med den andra valpen. Målet ska vara att den andra ska sitta tyst och titta på. Man behöver inte lära valpen allt på samma gång. Lär den att sitta bunden vid ett träd en liten stund, medans du pysslar med något annat i närheten. Kort stund i början, sen längre och längre stund.

Har man en valp som är lite osäker från början, är det ännu viktigare att valpen ser dig som sin trygga ledare. Det är du som ska vägleda valpen, den ska följa dig och du ska ge den det stöd

och den uppmuntran som den behöver.

Valpar som är födda under första delen av året, ska introduceras för vatten. Helst ska man se till att valpen får simma, leka och bada i vatten, det är också bra för kroppsuppbyggnad och muskulatur.

## INGEN TYCKER OM SKÄLLANDE HUNDAR

Skäller hunden ute och vill in, ska den inte komma in förrän den är tyst. Vet man att valpen skäller efter en kort stund, ta in den innan den börjar skälla. Valpen ska inte gå i vinning, när den inte gör som du vill att den ska göra. Du ska alltid ligga ett steg före valpen, se vad som kommer att ske, och gör så att det blir som du vill.

## FÖRTJÄNA SIN BELÖNING

Det är du som bestämmer när, var och hur valpen ska belönas med lite extra, som till exempel att sitta/hänga i ditt knä. Har valpen varit olydig, ska den inte ha några förmåner alls. Det är också du som bestämmer om valpen ska få vara i soffan just den här kvällen. Om du vill ha valpen i soffan, ha det. Nästa kväll kanske du inte vill det, och då ska den inte få det.

Det är du som bestämmer vilka förmåner din valp ska ha. Valpen kommer att lära sig vad som krävs av den, för att få din förmån. Om man är flera personer i familjen som ställer olika krav på valpen, lär sig valpen detta. Snabbt, om det gäller mat, vem kan man tigga av i familjen? Vissa ger gott vid bordet, och andra inte.

## SAKER SOM DU MÅSTE LÄRA DIN VALP: VALPEN SKA KUNNA

- vänta på varsågod innan den får mat
- vänta på varsågod innan den får gå ut eller in genom en dörr
- vara ute ensam på tomten utan att skälla
- vara ensam ett par timmar hemma
- hoppa in i och ut ur bilen
- följa dig fritt utan koppel mellan två punkter (grind - postlåda, ytterdörr - bil)
- komma när du ropar
- gå fint i koppel
- sitt
- ligg
- stanna kvar

## VALPEN SKA OCKSÅ KUNNA

- vistas trygg i olika miljöer
- träffa andra hundar
- träffa andra människor
- åka bil
- vänta tyst i bil

Har du en valp som är född i början på året, ska man passa på att få den vatten- och simtränad första sommaren.

## VID ÅTTA VECKOR

Den första tiden när du fått hem din valp grundläggs er relation. Och det är nu valpen är som mest mottaglig för inläring. Vill du ha en glad, följsam, trygg och lydig vuxen hund börjar det arbetet redan nu. För ett arbete är det, tro inget annat.

Det är dock aldrig någonsin för sent. Man kan visst lära

gamla hundar nya saker, det tar bara lite längre tid än vad det gör för valpen.

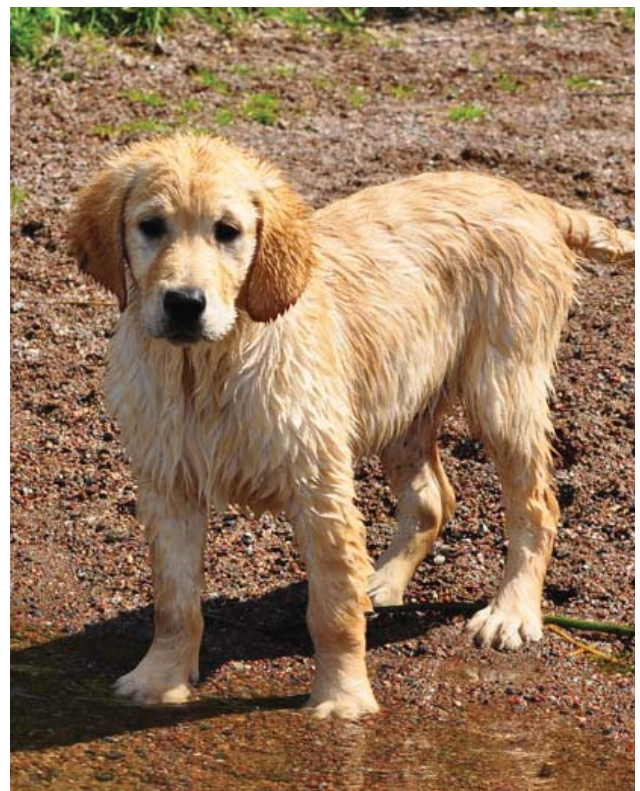
## NAMNTRÄNING

Det första man bör träna när man fått hem sin valp, är att lära den vad den heter. Allt blir så mycket enklare om valpen vet detta. Både roligt och enkelt är det att lära in.

Genom att ge godis när valpen tittar på dig och samtidigt säga valpens namn, inte bara en gång utan flera gånger om dan, lär man sin valp att förstå vad den heter.

När valpen tar kontakt och tittar upp på dig, ge godis, säg valpens namn och beröm med lite gull. Valpen förstår då att det är lönsamt att titta på dig. Detta kan du sedan använda dig av vid all fortsatt träning.

Får valpen för mycket och för ofta gull och kel, tröttnar den på dig och ditt eviga gosande! Därför är det viktigt att du bara kelar och gosar när valpen kommer till dig. Träng dig inte på valpen, låt den ta kontakt med dig och inte tvärtom. Och sluta med kelandet innan valpen tröttnar. Valpen måste få längta lite efter att bli kelad



med och det måste vara på dina villkor.

Tänk på ledarskapet! Det är du som ska bryta en aktivitet för en annan. När du kelat och gosat en stund med valpen, reser du dig och går därifrån.

Det är samma metod man använder när man tränar inkallning med valpen. Ropa valpens namn, och när valpen kommer mot dig, backa baklänges, säg valpens namn och ge beröm med rösten och godis. Träna detta redan från det att valpen är åtta veckor, då får du sällan några problem med inkallningen senare under uppväxten. Men var konsekvent! Har du ropat på valpen, se till att den kommer, annars får du gå och hämta den och säga till den, att så gör man inte, man kommer när matte ropar.

Om valpen är olydig och absolut inte kommer, utan sticker ifrån dig, inte bryr sig ett dugg om att du står där och ropar och ropar på den. Tänk dig att valpen räcker långnäsa åt dig och bara retas med dig.

Många säger då att man måste vara glad när valpen äntligen





kommer tillbaka, men hur sjutton ska man kunna vara det. Där har du stått och ropat och ropat och valpen bara håller på med annat och så ska du vara glad också.

Det behöver du inte alls! Bestraffa inte valpen, var bara bestämd, säg inte så mycket alls, ge absolut inget godis, sätt bara på kopplet och gå iväg. Nonchalans är nog så bra att använda som bestraffning istället för rösten. Och valpen kommer att förstå att den burit sig fel åt.

### BRA LEDARSKAP = GOD KAMRATSKAP

Valpen måste lyssna på sin ledare. Det måste vara lönsamt för valpen att lyssna på sin ledare. Hur lär man då valpen att lyssna? Om du har sagt kom hit, och valpen inte kommer utan håller på med nått annat, går du fram till valpen, nyper den lite och säger med sträng röst: du, jag sa faktiskt kom hit och då ska du komma. Ge absolut inget godis eller beröm. Valpen förstår då att den gjort fel. Var konsekvent, har du sagt en sak, låt inte valpen göra nått annat. Valpen förstår mycket mer än vad du tror.

För att nå ett bra ledarskap behövs trygghet, respekt, tillit och kamratskap från ledaren. Lönsamheten för valpen kan bestå i godis, kel eller lek. I korthet, flockledaren=du säger ett kommando, t ex sitt, valpen sätter sig på ditt kommando och får godis.

Ledarskap har med rangordning att göra, du som flockledare tar första steget/initiativet till en handling och flockmedlemmarna gör som du säger. Jämför med föräldrar och barn; där är föräldrarna ledarna och barnen flockmedlemmar.

### ETT BRA LEDARSKAP ÄR ETT ABSOLUT MÅSTE OM MAN SKA KUNNA LÄRA SIN VALP NÅGONTING.

### SÄTT GRÄNSER & STÄLL KRAV

Att sätta gränser är en av de viktigaste sakerna i valpens träning. Och det är viktigt för att befästa sitt ledarskap. Jämför t ex med barn, tjat är inte roligt för någon, det är likadant för valpar. Tjatar man för mycket, struntar de till slut i vad man än säger. De lyssnar

helt enkelt inte.

Därför måste de lyssna på en gång, alltså första gången när man säger ett kommando, inte andra, tredje eller fjärde gången man säger samma sak.

Ger man berömmet när man sagt sitt fyra gånger, lär man valpen att den behöver inte lyda förrän man sagt kommandot fyra gånger. Har du sagt ett kommando, genomför det då!! Be inte om det, utan ställ krav.

### MAT & VIKT

Mat är viktigt för växande valpar. När valpen är åtta veckor ska den ha mat fyra gånger per dag, ungefär 1,5 - 2 dl per mål.

- morgon 08.00
- förmiddag 12.00
- eftermiddag 16.00
- kväll 20.00

Detta är naturligtvis cirkatider, huvudsaken är att det är ungefär fyra timmar mellan varje mål. Om valpen inte verkar hungrig, kan du istället ge valpen tre mål om dagen med lite större matmängd.

Under valpens första år ska den äta cirka 8-12 dl per dygn, allt beroende på hur mycket aktiviteter den utsätts för, vilken period den är i och om den är smal eller tjock.

Upp till fem månaders ålder ska valpen väga ungefär lika mycket som den är veckor gammal. Alltså om valpen är tretton veckor, ska den väga cirka tretton kg.

Torrfodret blötläggs i vatten cirka 30 minuter innan valpen ska äta. Om valpen verkar hungrig när den har ätit upp, får du öka mängden lite. Är valpen tjock kan du ge den lite rårivna morötter blandat med torrfodret. En rå morot eller en bit gurka ger också bra sysselsättning för valpen.

Hundar får aldrig äta ben från fisk, får/lamm, fågel eller gris/fläsk. Dessa kan splittra sig och perforera tarmen. Råa morötter eller färsk gurka kan du ge valpen att gnaga på.

### LÖS MAGE

Om valpen är lös i magen kan du ge fodret torrt ett par mål. Om inte detta hjälper, får du ge risavkok och ge valpen.

Ett annat sätt att hantera lös mage är helt enkelt att fasta valpen ett dygn och sedan börja med dietkost i form av kokt ris och/eller kokta makaroner blandat med naturella fiskbullar. Frikadeller på barnmatsburk är också ett bra alternativ. Du kan också ge valpen A-fil eller naturell joghurt.

### BADNING

Valpen är inte badad innan du får hem den och den ska helst inte shampobadas på ett par veckor. Det är bra om valpen får ha kvar sin egen kroppsflora ett tag till. Om valpen är smutsig kan du bara duscha av den i vatten.

### MOTION

Under de första månaderna, växer valen mycket fort (som mest vid 5-7 månader). Den ska inte ansträngas med långa promenader eller lek med andra och större hundar. Promenaderna ska inte vara längre än högst en kvart. Du kan koppelträna valpen på tomten.

Efter 6-8 månaders ålder kan valpen följa med på längre promenader, cirka 30-40 minuter. Efter ett års ålder kan du cykla och

jogga med din hund.

## TÄNDER

De flesta mjölk tänder byter ut mellan 4-6 månaders ålder. Det kliar och gör ibland ont vid tandömsningen. En del valpar blir också dåliga i magen och får feber. Valpen vill bita på allt och du kan underlätta detta genom att ge den mörghben, vanliga tuggben, råa morötter eller gurka.

## VACCINATIONER

För att hålla de smittsamma hundsjukdomar som finns i Sverige på en så låg nivå som möjligt är det viktigt att alla hundar vaccineras. Alla valpar bör vaccineras mot såväl parvo som valpsjuka, smittsam leverinflammation (HCC) och kennelhosta. Vaccinet heter då DHPPi. Valpen har fått detta vaccin vid sju veckor och ska ha det igen vid tolv veckors ålder. Sedan fyller man på vart annat år med samma vaccin.

Om du ska åka utomlands med din valp, gäller andra regler. Kontrollera med Jordbruksverket.

## ENSAMHETSTRÄNING

Ensamhetsträningen börjar egentligen så snart du fått hem din valp. Att vara ensam en liten, liten stund i taget är en början till ensamhetsträningen.

Du kan börja med att låta valpen vakna ensam i rummet där den somnade. När den sedan vaknar letar den rätt på dig. Gör ingen större affär av att valpen kommer till dig. Sedan kan du utöka tiden då valpen är ensam. Gå ut med soporna och låt valpen vara kvar ensam inne, då hör du också om valpen är orolig. Är den det, måste du träna ensamhet i kortare stunder.

Om du behöver gå ut en längre stund, låt valpen vara ute och leka lite, kissa och bajsas och sedan somnar den gott efter en stund. Du kan sysselsätta valpen en stund genom att ge den ett kex, en rå morot, tuggben av oxhud eller ett mörghben.

Det är viktigt att du inte tvekar när du lämnar valpen. Det ska vara självklart att den kan vara ensam när du stänger dörren.

Om valpen gnäller när du går är det viktigt att du inte går tillbaka till valpen. Vänta tills valpen är tyst och gå sedan in. Gör ingen affär av att du kommer hem. Börja inte direkt med att hälsa på valpen utan nonchalera den en liten stund innan du hälsar på den.

## KLOKLIPP

Hundens klor ska klippas med jämna mellanrum, helst ett par gånger i månaden. Om hunden har långa klor, klipp då lite i taget med kortare tidsintervall. Pulpan drar sig då tillbaka. Efter en tid kan du klippa lite oftare igen.

En hund som tycker det är obehagligt att få sina klor klippta, får du ta det lite lugnt med. Klipp klorna när den är avslappnad och inte när den är som mest uppspelt och leksugen, vänta då istället en stund tills den varvat ned. Klipp kanske bara en klo i taget.

Godisglada golden kan man visa en godis som du lägger åt sidan väl synlig. När du har klippt en klo får den godiset och får gå iväg. Om du klipper en klo om dagen och belönar hunden efteråt



brukar många golden se fram emot kloklippningen.

Det är viktigt att du är bestämd när du ska klippa klorna. Känner hunden att du är tveksam, så kommer krånglet på en gång. Var bestämd, visa hunden att du verkligen nu ska klippa en klo och ge beröm efteråt.

## HUR MYCKET SKAJAG KLIPPA

På ljusa klor har man i allmänhet inga problem med att se pulpan som växer med ut i klon. Klipp strax utanför denna. På svarta klor kan man inte se pulpan, vilket innebär att man får klippa små steg. Ju längre du väntar innan du klipper klorna på din hund, desto längre ut växer pulpan med i klon. Varje gång du klipper av klon så går pulpan tillbaka, vilket innebär att du kan få tillbaka den genom att klippa lite, lite men ofta om du väntat för länge mellan kloklippningarna.

Det gör inte ont på hunden när du klipper i dess klor med en bra klotång. Det kan vara bra att ha blodstopp hemma. Doppa klon i medlet så stannar blödningen direkt. Man kan köpa blodstopp på välsorterade hundbutiker och på apotek.

## PASSIVITETSTRÄNING

Vi har ofta bråttom med att lära valpen saker som sitt, ligg, kom, nej och alla möjliga aktiviteter. Men att lära sin valp att koppla av är ofta inget vi prioriterar eller kanske till och med glömmar bort. Aktivitet, fart och fläng är inga problem, det klarar vilken hund som helst. Passivitet däremot är krävande. Att sitta eller ligga stilla och göra ingenting kan vara riktigt provande för en aktiv hund.

När valpen har ätit, gjort ifrån sig och lekt en stund kan det vara dags att träna. Sätt dig på golvet tillsammans med valpen. Lagg den försiktigt ned på sidan mellan benen samtidigt som du pratar lugnade och smeker den tills den kopplar av. Ofta somnar valpen efter en kort stund och då kan du lämna valpen.

Trilskas valpen och vill därifrån så måste du hålla jag fast den och fortsatt att prata lugnt och smeka den tills den lugnar ner sig. Tänk på att dina händer är snälla men kan vara bestämda om så krävs. Det är viktigt att valpen inte kan slita sig och komma loss





bara för att den inte vill koppla av just då. Här kommer nämligen det så omtalade ledarskapet in. Du bestämmer att just nu ska valpen koppla av.

Om valpen inte somnar utan ligger stilla och kopplar av och låter sig smekas så lämna valpen när du tycker det är lämpligt, men gör det lugnt. Valpar som lär sig detta tidigt har man i regel inga problem med att klippa klorna på. Valpar som däremot aldrig har tränats i att koppla av och blivit fasthållna börjar ofta kämpa för att komma loss, både från dig och klotången. Valpar lär sig snabbt. Det tar inte lång tid förrän valpen känner igen rutinen och lugnar sig snabbt när man sätter sig med den.

## FÖRBUDSTRÄNING

Om valpen gör något som den inte får, måste du säga ifrån med ett "nej". Använd inte samma röstläge som när du övar inkallning. "Nej" ska sägas med en låg, lite arg röst så att valpen förstår att den gjort fel. När valpen sedan gör rätt, ger du mycket beröm.

Nu kan man inte neja och fya en liten valp för allt bus den hittar på, då blir det en massa konflikter och din relation med valpen drabbas. Avled istället med annan aktivitet.

Tänk på att alltid vara konsekvent. Det hunden inte ska göra

som vuxen ska den inte göra som valp.

## KISS & BAJS

Det tar tid att få en hund helt rumsren. Var beredd på att du kommer att få användning av golvmoppen många gånger om dagen den första tiden.

Tänk på att valpar kissar direkt efter att de har vaknat, efter de har ätit och efter att de har lekt. Vill du få din valp rumsren snabbt så gäller det att kvickt ta ut valpen efter att de har sovit, ätit och lekt.

## ANMÄL TILL VALPKURS

Redan nu är det dags att anmäla dig och din valp till valpkurs. Valpkurserna blir fortfullbokade, det gäller att vara ute i god tid.

## BRA RELATION TILL VALPEN VIKTIG

Det är mycket att tänka på när man har köpt en valp och ska fostra den till en förhoppningsvis både lydig och glad hund. Att få en bra relation med sin hund följer inte med köpeavtalet bara för att man har köpt en golden retriever. Man måste förtjäna både sin valps kärlek och respekt och man får i slutändan den hund som man förtjänar.

## VAD ÄR EN BRA RELATION

Har man en god relation till sin valp så får man en hund som vill vara sin ägare till lags och som vill ha kontakt och väljer sin ägare föra allt annat, t o m före andra hundar.

För att få en hund som kommer som ett skott bara man säger dess namn och som blir alldeles till sig av lycka för en stund på tu man hand krävs det att man tänker efter hur man behandlar sin valp.

## BJUD PÅ DIG SJÄLV

Att belöna med godis och leksaker när valpen är duktig är väl bra, men att kunna bjussa på sig själv är mycket bättre. Våga vara lite tokig och lek med hunden. Strunta i vad omgivningen tycker, det viktigaste är att du och din valp har roligt tillsammans.

## OM EXPERTER & ANDRA SOM GÄRNA GER GODA RÅD

Du känner din hund bäst. Lita till din intuition när du får välmenande råd från självutnämnda experter. Känner du dig osäker om något du får rådet att göra, så gör det inte! Blir du osäker på hur du hanterar din valp så kontakta och lyssna i första hand på din uppfödare.

## KEL & SMEK MED MÅTTA

När man väl fått hem sin efterlängttade valp som är både liten och söt är det lätt hänt att man håller på för mycket med den. Viss ska man gulla och kela men inte för mycket. Om valpen kommer till ett hem med två vuxna och ett par barn och alla tycker om valpen

och vill kela och gosa så är det lätt hänt att valpen får nog. Det kan t.o.m. hända att valpen drar sig undan sin nya familj. Låt valpen vara ifred och låt valpen söka din kontakt istället.



## LÄR VALPEN ATT KOPPLA AV

Vi har ofta bråttom med att lära valpen saker, men att lära sin hund att koppla av är ofta inget vi prioriterar eller kanske till och med glömmet bort. Aktivitet, fart och fläng är inga problem, det klarar vilken hund som helst. Passivitet däremot är krävande.

Redan som åtta veckors valp ska valpen lära sig att koppla av. När jag vet att valpen har ätit, gjort ifrån sig och lekt en stund kan det vara dags att träna.

Sätt dig ner och ta upp valpeni ditt knä samtidigt som du pratar lugnade och smeker den tills den kopplar av. Ofta somnar valpen efter en kort stund och då lämnar jag valpen lugnt där den ligger.

Detta ska göras flera gången varje vecka. Denna övning kan sedan användas när man ska klippa klorna på valpen.

## KOMMUNICERA MED DIN VALP

Eftersom hunden inte talar vårt språk gäller det att vara tydlig när man vill hunden något.

Det är vanligt att man som hundägare gärna pratar för mycket med sin hund. Det kan låta så här: "Sitt, snälla Karo sitt. Hör du inte vad matte säger, sitt säger jag ju. Men lyssna på mig nu sitt säger jag ju." Matte låter som en skvalande radio och hunden slutar att lyssna. Vet hunden vad sitt är så behöver man bara säga "Karo sitt" och "bra" när hunden har satt sig.

Sätter sig inte hunden på det första kommando så antingen förstår den inte vad vi vill eller så har den inte lust och då får vi sätta man sätta ned den istället för att tjata.

Det är viktigt att man vet att kommandot är befäst hos hunden så att man inte ställer krav när den inte förstår vad den ska göra.

## ATT VARA KONSEKVENT

En bra regel är hunden ska alltid lyda det första kommandot. Gör den inte det får man hjälpa hunden. Det viktiga är att man inte

tjatar på hunden och att man inte ger sig.

Samma sak gäller vid inkallning. Det är ett kommando som gäller. Accepterar inte att t ex en hane ska stanna på vägen och lukta och kissa lite innan de kommer. Kommer de inte på en gång får man jaga i fatt dem och påminna dem. Säg ifrån med låg arg röst t ex "lyssna" och upprepar kom en gång till med snäll röst samtidigt som du backar bakåt. Då får hunden en ny chans och kan lyckas och får då beröm.

Hundar som vet vad som gäller får ett "bra" som belöning. En ung hund kan man gärna ge mera beröm och kanske en godbit när den kommer. Håller man inte efter utan nöjer sig med att hunden ibland kommer på den andra eller den tredje inkallningen så kommer den till slut när den själv vill och inte när du vill.

## KROPP & RÖST

Våra hundar lyssnar inte bara på vad vi säger de läser dessutom av vårt kroppsspråk. Vi kan aldrig lura en hund. De läser av vårt kroppsspråk och vet direkt och matte är glad eller arg.

## ATT BLI ARG PÅ SIN HUND

Arg blir man ibland på sin hund och det måste vara ok att bli det. Försök att använd rösten så långt det går. Ibland måste man ta tag i sin hund. Gör som tiken gör när hon korrigerar sina valpar. Ta snabbt tag i nackskinet och väs lågt och argt. Så fort hunden gör det jag vill alternativt slutar med något ofog, blir vi sams igen.

Ett bra sätt att undvika att korrigera sin hund är att lära den nej. Lyder hunden sin ägares nej, behöver man inte bråka.

## ANVÄND RÖSTEN

Att kunna använda sin röst på rätt sätt underlättar kommunikationen med valpen. Väga vara glad, pipig och glad i rösten när du berömmar den och använd gärna låg och arg röst när du bannar valpen. Det finns ingen anledning till att skrika åt sin valp, den hör alldeles utmärkt.

Många hundägare är dåliga på att använda sin röst. Många låter lika hela tiden oavsett om man belönar hunden eller är missnöjd med den. Mattar är ofta bra på att kvittra fram "bra vad du är duktig" men är sämre på ett argt "nej". Hussar däremot är bra på att säga "nej" men sämre på att ge positivt röstberöm.

## HÅLL TYST

Tänk på att det du har i kopplet eller lös intill dig är en hund och inte en människa. Försök att begränsa ditt prat med hunden. Risker finns att hunden "stänger av" och inte alls lyssnar på dig. Självklart har man mysstunder med sin hund när man sitter och smeker och samtalar men det hör kelstunden till och bör inte följa med ut på promenad.

## ANDRA DJUR I FAMILJEN

Om det finns andra djur i familjen, kanske en katt, måste denna ges möjlighet att komma undan valpen. Valpen måste också vänja sig vid sin nya kamrat. Det är viktigt att du är med själv vid den första och nya kontakten. Både katt och valp måste lära sig att visa varandra hänsyn.

## VALPTRÄNING

När valpen är hemmasatt hos dig är det dag att lära den att koppla av. När valpen har ätit, gjort ifrån sig och lekt en stund





valpen leder promenaden.

## GÅ & LÄGG DIG

Många vill lära hunden att gå och lägga sig. Det brukar inte vara något problem. Man lägger bara ett kommando på det hunden redan gör. När du ser att hunden är på väg att lägga sig ned säger du med vänlig röst "gå och lägg dig". Det är viktigt att man inte är irriterad när säger åt hunden. Det ska inte vara ett straff att gå och lägga sig. Och till skillnad från "ligg" så behöver inte hunden få en frisignal för att resa sig upp.

## TRÄNA VALPEN I OLIKA MILJÖER

Många gör det, men tänker inte på att de gör det. Det går av bara farten och är helt naturligt. Det betyder att man ska ta ut valpen i nya miljöer och att låta den få träffa andra individer än de som bor hemma. I hundsammanhang kallas det för miljö- och socialträning.

Miljöträning är lika viktigt som social träning. Ju tidigare du börjar miljöträna din valp desto bättre är det. Se till att din valp får positiva upplevelser i samband med miljöträning, så lägger du en bra grund för din hund. Miljöträning får du på köpet när du är ute på små valppromenader. Men valpen behöver även komma ut i andra miljöer.

Din valp bör tidigt i livet få uppleva och vänja sig vid både stad och skog. Den bör även bekanta sig med hissar, bilar, bussar, cyklar med mera.

Tänk efter i vilka miljöer din valp kan behöva lära känna. Alla valpar behöver inte lära sig åka buss, tåg eller tunnelbana, men för andra är det viktigt. För valpar som ska på hundutställning lönar det sig att träna valpen vid att vara i ridhus då många utställningar hålls där.

Att lära valpen att gå i koppel och att vara lös och komma på inkallning är viktigt. Men lika viktigt är det att ta ut sin valp i nya miljöer och låta den träffa andra trevliga människor och hundar.

## SOCIAL TRÄNING

Den sociala träningen börjar så fort man fått hem valpen. De första två veckorna räcker det med att valpen får lära känna sin nya familj. Men sedan är det dags för valpen att stifta nya bekantskaper.

Om du har flera hundar hemma är det viktigt att ta ut valpen ensam utan de andra hundarna. Det är lätt hänt att valpen tar stöd av de äldre hundarna, och när den kommer ut ensam i nya miljöer kan den bli osäker.

De valpar som växer upp i lägenhet kommer ofta snabbare ut i världen än de som växer upp i en villa eller på landet. En valp måste rastas ofta och bor man i lägenhet så får valpen genast möta andra människor och hundar. Det bildas lätt en kel-kö framför en valp vilket är på både på gott och ont. Det är bra att valpen får möta främmande vänliga människor, både vuxna och barn men det får självklart inte gå till överdrift.

För de valpar som bor på landet eller i villa med inhägnad tomt är det viktigt att tänka på att vidga vyerna för valpen. Åk till närmsta lilla centrum (storstan kan vänta) och gå en liten promenad och låt några intresserade få hälsa på din valp. De flesta goldens tycker om barn. Men om en valp inte får träffa barn under sin uppväxt är det inte självklart att de tycker om och litar på barn som vuxen. Låt din valp få träffa lugna och sansade barn

kan det vara dags att träna. Sätt dig på golvet tillsammans med valpen. Lägg den försiktigt ned på sidan mellan benen samtidigt som du pratar lugnade och smeker den tills den kopplar av. Ofta somnar valpen efter en kort stund och då kan du lämna valpen.

Trilskas valpen och vill därifrån så måste du hålla jag fast den och fortsatt att prata lugnt och smeka den tills den lugnar ner sig. Tänk på att dina händer är snälla men kan vara bestämda om så krävs. Det är viktigt att valpen inte kan slita sig och komma loss bara för att den inte vill koppla av just då. Här kommer nämligen det så omtalade ledarskapet in. Du bestämmer att just nu ska valpen koppla av.

Om valpen inte somnar utan ligger stilla och kopplar av och låter sig smekas så lämna valpen när du tycker det är lämpligt, men gör det lugnt. Valpar som lär sig detta tidigt har man i regel inga problem med att klippa klorna på. Valpar som däremot aldrig har tränats i att koppla av och blivit fasthållna börjar ofta kämpa för att komma loss, både från dig och klotången. Valpar lär sig snabbt. Det tar inte lång tid förrän valpen känner igen rutinen och lugnar sig snabbt när man sätter sig med den.

## VALPEN LEDER PROMENADEN

Vi människor är duktiga på att lära våra hundarna att dra i koppel. När vi går ut med valpen i koppel för att den ska göra ifrån sig så är det lätt att vi låter valpen välja väg och följer snällt efter – bara den gör ifrån sig någon gång.

Bästa sättet är att kunna släppa ut sin valp lös när den ska göra ifrån sig men många av oss bor inte så till utan måste ha koppel på. Prova då att locka med valpen i kopplet så att du väljer vägen istället. Valpen gör ifrån sig när det är dags oavsett om du eller



lite då och då så blir upplevelsen positiv för valpen.

### TRÄFFA ANDRA HUNDAR

En hund som har fått positiva hundkontakter som valp och unghund och inte blivit utsatt för något obehagligt, den hunden blir trygg som vuxen.

En del menar att man ska vänta med att låta valpen träffa andra hundar tills den är tre månader och har fått alla vaccinationer. Det är synd att vänta så länge. Hitta några vuxna, friska, vaccinerade, lugna, kloka och snälla hundar bland vänner och bekanta och låt dem hjälpa till att socialisera din valp. Ta inga risker genom att låta din valp få hälsa på främmande hundar som du inte känner eller som inte verkar trevliga.

### LEK MED ANDRA HUNDAR

När din valp är liten bör den leka med hundar som är i samma storlek. Att låta en liten valp leka med t ex en vuxen boxer är inte lyckat. Det spelar ingen roll att den stora hunden är snäll för den är samtidigt stor och kan oavsiktligt skada din valp. Intensiva lekar med stora hundar får vänta. Hälsa gärna på stora hundar men låt valpen leka med hundar i ungefär samma storlek som din valp.

### BORDSTRÄNA VALPEN

Förr eller senare ska valpen till veterinären. Ett bra sätt att förbereda sin valp inför veterinärbesök är att lära den vara på ett bord, då den ofta blir undersökt av veterinären på ett sådant. Men att lära valpen att vara på bord är även praktiskt i andra sammanhang, t ex när man ska trimma/klippa sin hund, eller ägna sig åt lite allmän skötsel av hundens hygien.

Det är viktigt att bordet du tränar valpen på är stadigt. Lägg på en liten matta på bordet så att det inte är halt för valpen. Sätt sedan valpen på bordet och gulla lite med den och ge en liten godbit så vänjer den sig snabbt.

### TÄNK PÅ ATT

Om du inte vill att din valp ska hoppa upp på folk som vuxen, ska den inte få göra det som valp heller. Försök att gulla med valpen när den är på marken och ta ned den när den hoppar. Förklara det för de som ska hälsa på din valp.

Låt aldrig din valp få någon tillrättavisning från någon utomstående. Alla främmande människor ska uppfattas som positiva. Valpen ska inte behöva vara orolig för att främmande människor inte är trevliga. På detta sätt får du en självsäker, social och öppen hund.

Det gäller att vara lugn och bestämd när valpen miljötränas. En känslig valp anar omedelbart oråd om man stannar upp och börjar locka och med ömkande ton försäkras att "det är inte farligt". Då blir valpen inte lugn utan tvärtom rädd. Hjälプ valpen att genomföra det som kanske verkar skrämmande genom av vara lugn och nonchalera valpens eventuella rädsla.

### NÄR DU SLÄPPER DIN HUND

Slarva inte när du släpper hunden på promenaden. Låt valpen



sitta ned och vänta på sitt varsågod.

När man tränar valpar och unga hundar är det viktigt att man inte kopplar upp dem direkt efter en inkallning. Då lär sig hunden snabbt att inkallning slutar med att kopplet åker på och det roliga tar slut. Kalla in ofta och beröm hunden, gå sedan åt ett annat håll.

Om det kommer en störning, t ex en annan hund som du vill undvika, kalla in hunden och lek tills den andra hunden har passerat så kan du släppa din hund igen.

### INKALLNING

För att kunna ha sin valp lös på promenaderna måste man ha en säker inkallning, för att få det krävs träning och åter träning, det finns tyvärr inga genvägar. När man släpper valpen lös kan den välja, att vilja vara i din närhet eller hitta på något annat som verkar roligare.

### VALPEN OCH INKALLNING

Börja med att öva inkallning på en gång. Tänk på att du bör vara i en störningsfri miljö. När du ser att valpen är på väg mot dig utan att du har kallat på den, ropa valpens namn och kom. Belöna valpen när den kommer. Koppla inte upp valpen. Spring gärna ifrån valpen och ropa in den igen.

Ett annat sätt att träna inkallning är motivationsinkallning. För att träna det krävs det att man är två personer. En medhjälpare sitter och håller fast valpen. Du springer iväg några steg vänd dig om och ropa valpens namn och kom. Medhjälparen släpper och valpen kommer i full fart. Sätt dig ner på huk och tag emot valpen



med massor av beröm.

## BELÖNA VALPEN NÄR DEN KOMMER PÅ INKALLNING

Du kan belöna med en liten godbit, lek eller bara att kela med hunden. Det viktiga är att hunden uppskattar din belöning. Ju mer du kan variera dina belöningar desto snabbare går inläringen och desto roligare blir du i din hunds ögon.

Tänk om din hund avstår en rolig jakt på hare och kommer på inkallning och det enda du har att erbjuda är ett kort "bra".

## NÄR VALPEN INTE KOMMER

När du vet att valpen förstår vad "kom" eller "hit" är kan du lägga in ett krav på att den ska komma när du ropar. När ni är ute och inget annat distraherar valpen kallar du in den. Kommer den inte utan fortsätter att lukta eller vad den nu gör, peta till valpen samtidigt som du säger åt den med låg mörk röst. Backa snabbt tillbaka ett par steg och kalla in valpen igen med glad röst.

När valpen kommer, belöna ordentligt så att den förstår att nu gjorde den rätt. När man tränar hundar gäller det att vara tydlig. Det är svart eller vitt – inte grått. Det gäller att träna inkallning när valparna är små, när de är fem månader hinner man inte ifatt dem längre.

## VEM HÅLLER REDA PÅ VEM

I vargflocken håller inte ledarvargen på och kallar på sin flock titt som tätt. Ledarvargen leder flocken och det är upp till den att följa med. Det är på samma sätt med våra hundar. Du är flockledare och bestämmer vägen och din flock får hålla reda på dig.

Vi människor pratar gärna med våra hundar men ibland ska

man som hundägare vara tyst. Försök låt bli att ropa på hunden, den ska veta precis var du är hela tiden. Byt därför riktning ofta på promenaderna, så att hunden lär sig att hålla reda på dig. Du kan även gömma dig ibland.

## ATT LYDA PÅ AVSTÅND

De flesta som har hund kräver att den ska komma på inkallning men är inte så noga med den övriga lydnaden. Men allt hänger ihop. Varför ska hunden lyda på avstånd när den inte behöver lyda nära.

Har du sagt "sitt" till din hund som står bredvid och den inte lyder så tjata inte utan sätt ned hunden. Detta förutsätter förstås att hunden vet vad "sitt" är.

Alla kommandon som hunden har lärt sig ska den lyda, alltid och på en gång. Inte på andra, tredje eller fjärde kommandot. Det gäller att vara konsekvent när man tränar och lever med hund, hur kär vän den än är.

## TRÄNA INKALLNING I KOPPEL

Träna även inkallning i koppel. Om hunden inte kommer till dig när den är i koppel lär den inte komma när den är 20 meter bort. Kalla in valpen i kopplet, kommer den inte petar du till den backar ifrån och kallar in igen. Beröm när valpen gör rätt.

## INKALLNING MED VISSSEL

Eftersom vi hela tiden har visslat på valparna när de ska få mat, sitter inkallningen med vissel redan. Om inte din valp är vissestränad lär du in det snabbt oavsett om du har en ung eller äldre hund.

Eller köp en visselpipa. Varje gång valpen ska få mat blåser du två gånger i pipan. Även om valpen redan står på dina fötter när det är dags för mat blåser du i alla fall pipan. Valpen lär sig snabbt att pipan betyder mat och kommer snabbt. När valpen förstår kan du börja använda pipan ute. Belöna alltid valpen när den kommer.

## FLER HUNDAR PÅ PROMENADEN

Har du fler hundar är det viktigt att du är med valpen själv mycket i början. Annars är risken att den präglas på de andra hundarna, istället för på dig.

Om du har fler hundar med på promenaden, släpp då inte valpen tillsammans med någon av de vuxna förrän valpen har lärt sig att följa dig. Låt valpen gå i koppel medan du har de andra lösa. Koppla sedan upp de andra och släpp valpen ensam. Valpen springer inte ifrån dig och de andra hundarna.

## GÅ PÅ VALPKURS

Många erfarna hundägare går på valpkurs med sin valp för att den ska miljö- och socialtränas. Att låta valpen träffa andra valpar, samtidigt som de får lära sig att fokusera på sin husse eller matte, är bra för valpen.

Även om man har gått flera valpkurser, är det nyttigt och framför allt roligt att se på och lära sig av de andra. Varje valp är en ny utmaning!

Lycka till med din valp!

Helene Strömbom